

Amerikából jöttek...

A napfényes, sokak által irigyelt Kaliforniából érkezett Szegedre egy Kelet-Európa-kultúrájáért lelkesedő amerikai turistacsoport. A *JATE Bálint Sándor Táncegyüttes* vendégei, mint *Radnai András*, az együttes vezetője elmondta, egy amerikai utazási iroda szervezésében érkezett hozzájuk a csoport a tengerentúlról, hogy megismerkedjenek az együttes életével és munkájával. A *JATE* rövid műsort adott a vendégeknek, majd Opusztaszerre kirándultak. A csoport vezetője, *Rae Tauber* asszony, aki már kilencedszer járt hazánkban, elmondta, hogy turnéjuk célja az itt élő emberek megismerése; 14 éve járják a Balkánt és Kelet-Európát. A falvaktól a nagyvárosokig mindent megnéznek, de mindenképp a néptánc, a népzene és a népviselet érdekli őket. Nyolc napot töltöttek hazánkban és Lengyelországban, négyet pedig Csehszlovákiában.

Cs. A.

Czine Mihály kitüntetése

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa Czine Mihálynak, az irodalomtudomány-doktorának, az Eötvös Loránd Tudományegyetem tanszékvezető egyetemi tanárának több évtizedes eredményes munkássága elismerésül a Magyar Népköztársaság Zászlórendje kitüntetését adományozta.

Népművelő tanfolyam

Kétéves középfokú népművelő szervező-ügyművelői tanfolyamot hirdet az Országos Közművelődési Központ Módszertani Intézete. Az októberben induló oktatásban elsősorban a művelődési intézményekben, képesítés nélkül — középfokú végzettséggel — dolgozók vehetnek részt. Az önéletrajz-kiegészítést jelentkezőket augusztus 15-ig lehet eljuttatni az intézet címére.

Száll a madár fészkére

Az első bekezdés a leplezetlen csodálata. Az a megborzongató élmény, ami oly ritka manapság a kiállítótermekben, ahol inkább a megdöbbentés, az irónia, a polgárpukkasztás, a politikai életpötlények vették át az uralmat. Engem most a festészetben ötvöződő tiszta emberség, s a humánumból vezérelt tiszta festészet szép harmóniája ragadott meg. Mégpedig az egyetem központi épületének aulájában, Rostáné Pap Piroška pompás kiállításán. S egy kicsit szégyeltem is magamat. Azért, mert csak itt és most ismertem föl, mit mulasztottam, amikor nem figyeltem hamarabb a festőnő igazi tehetségére, emberi tartására, festői felkészültségére, érzelmi mélységére.

A második bekezdésnek a pályáról kell szólnia. A csongrádi tisztviselő és tanító család művésztette érzékeny fészkelegéből a tehetséges lány a Képzőművészeti Főiskolára kerül, mindjárt a II. világháborút követően. Tanárai között találjuk Barcsay Jenőt, Elekffy Jenőt, László Gyulát, barátai között Vigh Tamást, Szinte Gábort, Diskay Lenkét, Hantai Simont, Sotra Elemért. Az ifjúság életre kíváncsi türelmetlenségére térítette el a főiskoláról. Férjhez ment, gyerekeket szült, egy család gondja szállt a vállára. Am a loppott percekben, órákban nem hagyta abba a festést. Csak hogy a mi igazolványokra, bizonyítványokra, diplomákra épülő évtizedekben ezeknek hiányában eltűnt a biztonságerzet, csorbát szenvedett az önbizalom. Úgy érezte akkoriban Rostáné Pap Piroška: „ahhoz, hogy éltető vízhez jusssak, nem szükséges mindig a csap mellett strázsálni”. S bár nem lett diplomás festő, hivatalos művészeti szervezetek tagja, művészé vált. Művelt, felkészült, tehetséges és egyéni módon megszólaló művész, akit ismertek ugyan a csongrádi, majd szegedi kiállításátogatók, de nem épült be méltó módon a város művészeti életébe. Igaz, csak néhány kamarakiállítás anyaga és kollektív tárlatokon egy-két akvarellje, olajképe került a nyilvánosság elé. A hatvanas évek közepétől el Szegeden, tagja a kisgrafika barátok körének. S most, ezen a tárlaton teljes művészeti verte-zenben és emberi nyíltság-al áll elénk. Visszamenő-

leg is igazolva, hogy az évtizedek nem múltak el nyomtalanul; hogy az eredmény egy következetes, hittel művelt pályán nem maradhat el; hogy a művészeti irányzatok sokféleségében, a stílusok kiismerhetetlenség bonyolult zavarában is van hitele a látványra épülő pikúrának, ha azt mesterségszerű igényesség és a személyiség tartása hitelesíti, hogy a kulturáltság, a műveltség, a tudás nem idegen a művésztől; hogy a sokféleség — még a látszólag egynemű alkotói világban belüli változatosság is — gyönyörködtet.

A harmadik bekezdésben a képek világához igyekszem közelebb kerülni. Fennáll a veszély, hogy első látásra könnyen átsik-lunk a lényeg fölött, mondván: természet ihlette posztimpreszionista tájképek. Csak hogy... Engedjünk a csábításnak, és ferközzünk közelebb hozzájuk. Friss, üde, hangulatgazdag akvarellek sorakoznak a paravánokon. Hadd idézzek itt néhány sort abból az írásból, amit Rostáné Pap Piroška vetett papírra: „Igaz volt annak... aki az akvarellézést a lepkefogás-hoz hasonlította. El kell kapni, de ha erősen markoljuk, letörlődik a hímpró a lepkeszárnyról. Mág megmaradt bennem Elekffy Jenő tanítása: az a jó akvarell, melyen ahol kell összemossodnak, ahol nem, ott pedig határozottan, élesen rajzolódik ki a vonalak. Ehhez én azt tettem hozzá, hogy a kihagyott félérekkel, a fakturával való játékkal, az életem képeimet néha vibrálóvá, izgalmasabbá, máskor megnyugtatóvá...”

Hogy ez nem csupán elméleti program, bizonyítják a tárlat olyan finom akvarelljei, mint a Sűrű ágak, Kis temető, Téli szőlőben, Kis kócsag, Kopott táj, Házak a Holt-Maros partján, Rozzant ház a fák között vagy a Csellós és a Kalotaszegiasz-szony, akinek hatalmassárga szalmakalapja a munkától edzett nő arany glóriájává magasztosul. A gazdag és sokszínű festményanyagból csak néhányra szeretném felhívni a figyelmet, s mindenképp azokra, amelyek jóval többek egyszerű természetábrázolásnál. Az élet fontos pillanatainak megörökítései. Az Orbán napjának türki-szakkal, lilákkal, vibráló sárgákkal megörökített hiedelme a szőlőtermést fél-

Tandí Lajos

Utazok a buszon, és ülök az ülésen, nem kapaszkodok, nézem a forgalmat, az nem néz engem, nem gondolok semmire, ez az ábra, és szól a rádió, ki tudja, melyik csatornán, de észveszejtő sületlenségéről beszélnek, tehát behunyom a fülem.

A busz megállóhoz közelít, megáll, két ósz hajú, de bravúrral sminkelt hölgy száll fel. Am a mozgásuk időmutató. Mellette egy hely, egyikük leül, s beszélgetnek. Főlpáttanok, egyrészt illendőségtől vezérelve ruganyos lábaimat, másrészt a rajtam keresztülfutó távbeszélést megszüntetendő. Öröm az arcomon, hogy tehetek valamit, ami jótékonyként tetszeleg. De hallom a szavakat és látom a grimaszát a sminkbe falazva: „Útálom, mi-

Csendes többség

Déry János tévébemondó és Barabás János, az MSZMP KB titkára a múlt hét csütörtökjének késő esti óráiban a TV-2 stúdiójából nézte, hogyan vonulnak tíz-tíz tízezrek Kádár János ravatala előtt. Azt mondja Barabás János, no lám, megmozdult, megmutatta magát a csendes többség. Déry egy kicsit kompenzál, hogy inkább a csendes többség egyik fele lenne ez itt, mert ugye, nem is olyan régen volt egy másik temetés is.

Barabás kijelentésében egyszerre érhető tetten a politikai vágy és a jövőt számítgató szuggeráció: „Akik most eljöttek, azok a mi embereink! Azok legyenek!” TV-néző és felvonuló most egy ráolvasó mozduzat alanya, a kegyeleti gesztus, amiben tán nem volt feltétlenül politikai töltet, most politikai injekciót kap. Ámbátor azt is mondta egy, a részvétét leróvó szemüveges úr a riporternő érdeklődésére, hogy ő nem hajnalban a Hősök terére, hanem éjszaka ide jött. És még hozzátesszi: Ennyi elég?? Érezzük, milyen dac, harag van a válaszban? Csak halkan jegyzem meg, halottak voltak itt is és ott is. Ott tán valamivel több. A halott pedig azt jelenti, nem él. Halott, feltámaszthatatlan. „Nyugodjék békében!” Ez a kijelentés nemcsak a halottnak kívánság. Nekünk is szól. A lelkiismeretünknek. Azt sugallja, lehetőleg hagyjon nekünk békét a halott. Ne járjon például vissza! Ne kísértse! Találja meg nyugalmát ott az alvilágban... Amíg a Kádárt szerető, s az ő vonalával egyetértő emberek várták, visszavárhatták a volt első titkár a politika színpadára, és közben minden más, akár a párton belüli mozgásokkal szemben várokozó — olykor bizalmatlansági — állásponton voltak, most lassan választás elé kerülnek. Nem tudom, e választás milyen formában zajlik majd, számít-e, hogy a jelenlegi vezetők mennyi embert éreznek maguk mögött, bár manapság is sokszor

elhangzik a vád: a párt hatalmi eredményeihez egyelőre éppúgy nincs köze az egyszerű és a középszintű pártagnak, mint évekkel előtte. A kommunista párt gyakorlatában a tömeg dísz volt, statisztikai tényező. Kádár János halálával mozgékonyabbá válhat az eddig meditatáló, vagy zavarodottan figyelő, politikailag demoralizált erő. Sokan azt éreztették, a fiatalságukat, életük értelmét kérdőjelezi meg a Kádár-éra nyílt kritikája. Meglehet, Kádár János politikusi énjé volt az a nehezék, ami sokakat még mindig a saját, eltévesztett életéhez kötött. Az erkölcsi gát egyik fele megszűnt, most már csak önmagunk felé kell elszámolnunk. Tudjuk jól, a sokaság a hasában hordja a szívét, s ez így természetes. A kelletnél egy kicsit mindig zsirosabb csirkepaprikás, az első nyugati út, a nyolcadik emeleti másfeles panellakás mind testvérkéi ama kényszerhelyzetnek, ami túlmutatott rajtunk, s amivel úgy kellett együtt élni, mintha ő nem is lenne, bár mégis minden mozduzatunkat meghatározta. Ebben az országban valahogy mindenki *Bach-huszárocska* volt. Aki nem, belepesztült, elégett, meghasonlott. A kompromisszumokat az élni vágyás diktálta. Jó volt ez így? Nem, nem volt jó. De hát lehetett volna sokkal rosszabb, mégiscsak mi voltunk a legjobb helyzetben, hálom a szlogent. En ezt nem köszönöm meg. Nem örülök annak, hogy nem volt rosszabb, hanem azon bosszankodom, hogy nem volt jobb! Kádár János halála politikai értelemben azoknak lehet előnyös, akik mindenképp kritikát kívánnak gyakorolni rendszerével szemben. Most már ezt nem egy ösztört, haldokló öregember ellenére teszik. Ő meghalt, s ami utána maradt az életben, azt kell megváltoztatni. Valószínűleg gyökeresen.

Darvasi László

Karszalag és hegyes bot

Július 1-je óta újra itt sétálgatnak parkjainkban. Valamikor, a régi időkben külön háborúság dúlt köztük és a gyerekek között, akik persze mindig a tiltott helyeken játszottak. Gombos-ellenzős sapkát és egyenruhát viseltek, kezükben a park feletti uralkodás jelképe, a hegyes végű bot.

A parkörök — könnyű volt kitalálni, hogy róluk van szó — felügyeltek mindenre, ami birodalmukban történt. Az igazán elhivatottak úgy vigyáztak minden szál fűre és virágra, mintha csak a sajátjuk lenne, mint például *Janikovszky Éva* höse *Az égigérő fű* című meseregényben.

Aztán eltűnt az egyenruha, a parkörök mind kevesebben lettek, végül eltűntek ők maguk is. Öt éve már, hogy nem látjuk őket városunkban, pedig jelenlétük, munkájuk nagyon is el-

kelt volna. Most, harmadik hete, itt vannak megint. Zöld karszalagjukon a város gondnokság arany színű jelvénye, kezükben az elmaradhatatlan bot.

Varga Gábor a város gondnokságon a következőket mondta róluk:

— Lakossági igény hívta elő a feledésből a parkőri „intézményt”, s ennek az igénynek tanácsstagi kérések adtak nyomtatékot. Most tíz parkört tudnánk foglalkoztatni, erre futja a pénzünk-ből. Ehelyett csak hat ór-jár-kei parkjainkban, egyelőre többen nem vállalják, hogy megfeleljenek a követelményeknek. Mert a parkör feladatai közé sok minden tartozik. Szemmel kell tartania a „kerti bútorokat”, ide tartoznak a padok, asztalok (már, ahol vannak), különféle információs táblák, de még a szemétyűjtők is.

— A növényekre is ők vigyáznak.

— Igen, a zöldterületek megóvása is feladatuk, sőt az elszórt papíradarabokat is felszűrik a botjukra. Jelenleg minden olyan eseményt, csőtörést, aknafedő-eltűnést...

— Még azt is lopják?

— ...vagy rongálást, ami szakembereink közreműködését igényli.

— Hatósági jogkörük van?

— Természetesen nincs, mi szolgáltató vállalat vagyunk.

— A jelzett hibákat gyorsan ki tudják javítani?

— Sajnos, erre sem elég emberünk, sem elég pénzünk nincs. Annyi a kár, a rongálás, hogy néha hetekig, sőt esetleg hónapokig nem tudunk sort keríteni a javításra.

Dankó Bálinttal a Móra-parkban, azaz a Stefániai találkoztam. Eppen a játszótér kis ivókútját tisztogatta.

— Még 4 ezer forint sincs a nyugdíjam. Jól jön hozzá ez a kis pénz.

— Sok a tennivalója?

— Akad elég. Sok szemetet dobálnak szét az emberek. De másra is kell figyelni. Nemrég leszakadt egy tölgyfaág a vár mögött. Volt vagy tíz méteres, olyan derékvastagságú. Ezt is jelentettem, ki is jöttem összevágni, nem sokára elviszik. Vigyázzon a virágokra is, a fűre, sajnos, már hiába... Aztán itt a nyár, sokan pancsolnak a szökőkút medencéjében, őket is ki kell páncsolni onnan.

— Elegen vannak?

— Dehogyan... Csak hát mások nem vállalják, főleg a hulladékgyűjtés miatt...

Kevesen vannak, segítsünk nekik mi is, mindannyian!

Nyilas Péter

Koptatott kaptafák

kor így ugrálnak a „fiatalok” és öregnek néznek.”

Bosszantó az udvariasságom és gondolkozom, hogy azt mondjam-e, azonnal álljon föl. De nem, legyen ez az ő bocsánatos gyengesége, butaságokba minnek keveredni.

A rádió egyre fárasztóbb percekkel okoz. Kérde egy vékony, szőke és mosolygós nő hang az ismeretlen csatornán: „Vajon milyenek azok a női és férfi szerepek? Mikor vagyunk nőiesek és férfiasak?” A válaszok unalmasak, a szerepek közhelyszamba mennek. „Járjunk szoknyában, vagy nadrágban? Engedjük, hogy kifi-

zessék a számlánkat és előre kinyissák a kocsiját, vagy ne? Segítsék föl a kabátunkat, vagy föl tudjuk azt egyedül is venni? Csacsogjunk, vagy beszéljünk fontos dolgokról?”

Ez fáraszt. Mindkettő. A rádiós elmélet és a helyszíni gyakorlat. Főleg ez a szerepes dolog. Mert mi van akkor, ha úgy hozza a helyzet, hogy pont azt a szerepet nem ismerjük, amit játszani kellene. Csőd és bámészködés. De azt mondom, megérdemli, aki erre rendezkedik be. Én is megérdemlem, hogy belementem a helyes- és támadásba/védekezésbe. Azt hiszem, szerep nincs elegendő, de butaság és szereplő annál több.

Podmaniczky Szilárd